

Občine je treba opozoriti na sodelovanje pri ugotavljanju, kdo ima pravico rabiti akademsko dostojanstvo in naslov, ter na dolžnost, da treba odobrene izpremembe za sedaj vpisovati v posebne seznamnike vse dotlej, dokler ne bodo uvedene knjige domovincev.

Vodje matičnih knjig je treba po pristojnem potu opozoriti na predpise o vpisovanju (glava VI) z dostavkom, da bo predpise o obveščanju domovinskih občin o matičnih vpisih moči uporabljati stopry potem, ko bodo uvedene knjige domovincev.

B. Načelnirazpis Kom. Br. 344 z dne 5. julija 1929. l., ki je sedaj uvrščen kot razpis št. 2 pod naslovnico »Osebno ime«, obrazlaga, da je sproženo vprašanje, ali je treba v uradnih rešitvah in dekretih, ki se vročajo strankam ali pa objavljajo, akademske kratice (dr., inž., mag.) postavljati pred rodbinsko ime ali za to ime odnosno, v katerem redu je treba pisati akademski naslov, rodbinsko ime in rojstno ime.

Zakon o osebnih imenih odreja v členu 33., da se mora označba akademskega dostojanstva dodati rodbinskemu imenu. Zakon torej nima imperativnega predpisa, da se mora akademski naziv postavljati pred rodbinsko ime ali za rodbinsko ime, nego prepušča to stvar udomačeni praksi.

Da bi podrejena oblastva v svojem službenem poslovanju enotno postopala, odreja načelnirazpis št. 2, da se ima v bodoče v vsakem službenem dopisu občnih upravnih oblastev, torej tudi tedaj, kadar bi se v uradnih spisih, listinah in seznamkih (čl. 2., odst. 2.) označevale osebe, na prvo mesto postaviti kratica akademskega naslova, na drugo mesto rodbinsko ime in h koncu rojstno ime dotične osebe. V službenih dekretih, ki se tičejo organov notranje uprave, naj se pa postavi med rodbinsko ime in rojstno ime še začetnica očetovega rojstnega imena.

O novi zakonodaji v Zedinjenih državah Severne Amerike.

Dr. Leonid Pitamic.

Izmed nedavno od kongresa sprejetih in od predsednika sankcioniranih zakonov je od najvažnejših zakon z dne 15. junija 1929 o osnovanju federalne poljedelske komisije (Federal Farm Board), ki ima namen, da pospešuje prodajo poljedelskih produktov v notranjem in zunanjem prometu in da »postavlja poljedelstvo na temelj gospodarske enakosti z drugimi industrijami«. Spekulacija s poljedelskimi produkti naj se zmanjšuje, nesmotre in negospodarske metode razdelitve naj se preprečavajo.

organiziranje producentov v korporativnih zadrugah naj se pobuja, pospešuje naj se osnovanje in financiranje trgovine s poljedelskimi produkti po zadrugah, ki so ali sestavljene ali kontrolirane od producentov; da ne bi nadprodukcija povzročila kvarno valovanje in padanje cen, naj se vrši kontrola z racionalno produkcijo in razdelitvijo.

Komisija je sestavljena iz osmih članov, ki so imenovani od predsednika republike z odobritvijo senata in iz poljedelskega ministra. Pri imenovanju bo predsednik gledal na to, da bodo zastopane v komisiji vse važne grane poljedelske produkcije. Na poziv komisije utegnejo izvoliti poljedelske kooperativne zadruge posvetovalni odbor, s katerim bo komisija sodelovala radi informacije producentov. Področje komisije obsega sploh vzgojevanje, organiziranje, izboljševanje in razvijanje kooperativnih zadrug. Za te namene je določen kredit 500 milijonov dolarjev kot »obratni«
fond (revolving fund). Iz te vsote sme komisija na zahtevo kooperativnih zadrug dajati posojila, s katerimi naj se pomaga trgovanju s poljedelskimi produkti, grade ali na drug način pribavljajo potrebne naprave (n. pr. skladišča), ustanove kliring družbe (clearing house associations), da bi se produkti smotreno porazdelili po raznih tržiščih in se zmanjšala izguba in razsip. Komisija sme sklepati pogodbe za zavarovanje kooperativnih zadrug proti škodi, nastali radi padanja cen; za tako zavarovanje sme komisija dajati tudi predujme iz fonda.

Na prošnjo prej omenjenega posvetovalnega odbora sme komisija priznati kakšno korporacijo za stabilizacijsko korporacijo; tej sme posoditi potrebno glavnico za nakupovanje in razpolaganje s produktom na račun delničarjev ali članov korporacije. Taka korporacija sme vršiti tudi trgovinske posle s produkti, da bi kontrolirala njih nadprodukcijo. Komisija sodeluje z državnimi eksekutivnimi oblastvi. Toda predsednik republike sme prenašati na komisijo in ji zopet odvzemati kompetenco takih državnih oblastev, ki imajo posla s trgovanjem z agrarnimi produkti.

Omenjeni zakon ima torej nekakšne slične namene kakor novi jugoslovenski zakon o agrarni banki, t. j. podpiranje poljedelske produkcije in posebno poljedelskih zadrug (čl. 11 jugoslov. zakona). Sličnost se pokazuje tudi v kompetenci glede organizacije skupne prodaje teh proizvodov (čl. 11, točka 3. jugoslov. zakona). Področje ameriške organizacije je nekoliko širše, zakaj glavni namen ji je komercializacija poljedelstva. Glavna razlika bo pač ta, da je naša organizacija banka, katera naj privabi kot delniška družba potrebno glavnico, dočim Američani kapital že imajo, zato jim zadostuje enostavna državna komisija s sodelovanjem zadrug.

Važen je tudi zakon od 18. junija t. l. o ljudskem štetju (cenzusu) v letu 1930 in vsakem nastopnem desetem letu ter o razdelitvi števila članov narodne skupščine

(House of Representatives) med posamezne države. Pričakuje se, da bo prebivalstva okoli 120 milijonov, t. j. 30krat več kakor ga je bilo pri prvem štetju v tej državi l. 1790. Politična važnost tega zakona je, da se po njem porazdeljuje med posamezne države število (sedaj nespremenjeno 435) članov narodne skupščine in potemtakem tudi število tistih volilcev, ki volijo predsednika republike. Seveda so se upirali novi porazdelitvi tisti, ki bodo radi spremembe v sorazmerju prebivalstva številčno izgubili pri predstavništvu v parlamentu. Zato se je predlagalo, naj se pri razdelitvi mandatov ne vzamejo v obzir tujci in črnci, torej tisti, ki de jure ali de facto niso volilci. Zastavljeno je bilo tudi (ne samo v Ameriki, temveč tudi drugod) sporno vprašanje, ali je pod izrazom »person« v ustavi smatrati vsako osebo ali pa samo državljane. Spremembe utegnejo biti tem večje, ker ni bilo število članov skupščine porazdeljeno po štetju l. 1920, mogoče radi povojnih razmer, kar pa se ne strinja z besedilom ustave.

Zakonom o carinski tarifi še ni sprejet. Kakor znano, je povzročil ta zakonski načrt veliko polemiko in kritiko v državi in zunaj.

Kakor je izvajal ugledni ameriški publicist, so vsi omenjeni zakoni v medsebojni zvezi. V njih se namreč zrcalijo veliki problemi ameriške politike. V ljudskem štetju in njemu sledeči razdelitvi mandatov se bo pokazalo nasprotje med pretežno poljedelskim zapadom in jugom na eni in pretežno industrijskim severom in vzhodom, kjer se nahajajo velika mesta na drugi strani. Ako se ojača, kakor računajo, število mandatov v industrijskih krajih, bi bilo to važno tudi glede problema prohibicije alkoholnih pijač, za katero niso reprezentanti iz industrijskih krajev. Mogoče pa bo res izvedba zakona o pomoči poljedelstvu preprečevala relativno nazadovanje prebivalstva agrarnih krajev. S tem je v zvezi tudi izseljeniški problem, ker je doseljevanje izmed glavnih razlogov za porast velikih mest. To doselitev je radi cenejše delovne moči želela velika industrija, katera je za protekcionistične tarife. Še bolj nam bo sedaj razumljiva tendenca, ki pa ni uspela, da se tujci izključijo iz števila prebivalstva, ki se vzame v obzir pri razdelitvi mandatov. V slični tendenci, izključiti črnce v agrarnem jugu, pojavlja se za Ameriko tako važno črnsko vprašanje.

V zvezi z zakonodajo je »komisija za uveljavljenje zakonov« (Law Enforcement Commission), ki jo je predsednik republike ustanovil v svrhu proučevanja načinov, kako bi se dali zakoni boljše izvajati. Delokrog komisije ni omejen na določene zakone; vendar se misli, da je njen glavni namen, da najde načine za izvedbo prohibicije.

Omenjen naj bo še interesanten dogodek v državi Connecticut. Vrhovno sodišče te države je razveljavilo 1493 zakonov, izdanih in uveljavljenih v zadnjih šestih letih zato, ker so guvernerji

sankcionirali te zakone pozneje kakor v predpisanem roku treh dni po zaključitvi parlamentarnega zasedanja. Prišlo pa je do te razveljavitve tako: ugledna rodbina ni hotela prodati svojega posestva državi, ki je hotela razširiti sanatorij. To zemljišče je bilo na to l. 1923 z zakonom konfiscirano (ali mogoče samo razlaščno). Zakon pa je bil od guvernerja sankcioniran šele dva tedna po zaključitvi parlamenta. Prizadeta rodbina je pred vrhovnim državnim sodiščem izpodbijala veljavnost zakona in pri tej priliki je sodišče razveljavilo vse zakone, ki so bili od tega časa (1923) naprej sankcionirani prepozno. (Sicer pa je zakesnitev tako kratkoročne sankcije za ogromno število produciranih zakonov razumljiva). Kakor časopisi poročajo, je imela omenjena razsodba neprijetne posledice. V enem mestu so bile odgodene plače sodnim uradnikom, v drugem so se ustavile priprave za volitve. Radi te situacije je guverner pozval parlament na posebno zasedanje; pričakujejo, da bo parlament vse saniral, samo rabil bo precej časa za to.

Književna poročila.

Dr. Eberl E. — Dr. Sajovic R.: Dodatek III. najnovejšega Neumannovega komentarja k izvršilnemu redu: Izvršilni red glede svoje uporabe na ozemlju Jugoslavije. Str. 1504—1606.

Zaključni zvezek znanega Neumannovega komentarja o izvršilnem redu z dne 27. maja 1896 prinaša kot plod večmesečnega marljivega dela dveh odličnih sodnikov praktikov gospodov dr. Eberla in dr. Sajovica na več kot 100 straneh podroben pregled vseh izprememb, ki jih je doživel izvršilni red v naši državi neposredno ali vsaj posredno. (»norme, ki obravnavajo sicer povse tuje snovi, a posegajo vendar v poedinih določbah v izvršbo«) po novo nastalih zakonitih in drugih obveznih predpisih. S tem pa je združen tudi obširen pregled judikature in naše jugoslovanske literature, tikajoče se uporabe in pomena določb izvršilnega reda. V svojih uvodnih besedah redaktorja skromno opozarjata, da jima je pri obilici snovi v prvem oziru ta ali oni važni predpis zdrknil izpod prstov in ni bil omenjen, česar pa pisec teh vrstic ni mogel izslediti. Ravno narobe, upoštevani so celo že prevažni zakoni, izišli po 6. januarju 1929 do srede leta 1929, ki globoko posegajo v vse pravno življenje in pravosodno poslovanje v naši državi.

Delo je zgrajeno po vzorcu Krek-Škerljevega tolmačenja civilno-pravnih zakonov na našem ozemlju in se pogostokrat nanj sklicuje v izogib ponovitvam. Krek-Škerljev tolmač pa obsega le razdobje naše zakonodaje do konca junija 1927, tu najdeš sedaj dopolnitev prav do srede letošnjega leta.

Obširno se delo koj početkom peča pregledno z medpokrajinsko pravno pomočjo v izvršilnih stvareh, a o vseh seri spadajočih vprašanjih: